

ŽURNÁL

Dvojmesačník Jadrovej a vyraďovacej spoločnosti, a.s. Ročník 1

OBSAH

JAVYS

- Bezpečnosť je alfou a omegou našej činnosti** 4
Rozhovor s vrchným riaditeľom divízie bezpečnosti Ing. Jozefom Maudrym
- Prevádzka jadrových zariadení JAVYS** 5
- Vplyv prevádzok JAVYS na životné prostredie** 6
- Finálne spracovanie kvapalných RAO pred skúšobnou prevádzkou** 7
- SOGIN v JAVYS-e** 8
- Pozvánka do Infocentra** 8

- REGIÓNY**
- Tip na cyklovýlet Klenová – vrch na „konci sveta“** 9
- Zaujímavosti z regiónu Jaslovských Bohuníc** 10
- Zaujímavosti z močovského regiónu** 12

- RELAX**
- Jeseň v záhrade** 14
- Opel Astra GTC: Nenápadný bojovník** 14
- Rozhovor: Miro Žbirka a jeho 22x2** 15
- Jabĺčka...** 16
- Krížovka** 16

Pár riadkov na úvod

Vážení čitatelia,

k životu potrebujeme energiu. Ak sa zameriame len na plyn, ropu, uhlie, čaká nás návrat do ďalekej geologickej minulosti: výrazné oteplenie, významný pokles kyslíka v atmosfére, zánik mnohých foriem života. Kyslé dažde, popolček, ťažké kovy stále viac budú negatívne ovplyvňovať ľudské zdravie a prírodu.

Súčasťou možných riešení je aj jadrová energia, ktorá je jednou z najčistejších foriem získavania energie. Slovensko sa zaraďuje medzi krajiny, v ktorých jadrové zdroje zabezpečujú podstatu výroby elektriny. Máme vyše tridsaťročné skúsenosti s prevádzkovaním jadrových elektrární. Bezpečnosť je prioritou uplatňovanou na všetkých jadrových zariadeniach nielen z pohľadu technického, ale aj personálneho.

Jadrové elektrárne menia ráz regiónu, pričom šetria životné prostredie. Povolené limity výpustí do atmosféry a hydrosféry určujú štátne vyhlášky a z týchto limitov sa dlhodobo čerpá iba nepatrné množstvo, v niektorých prípadoch tisíciny percent za rok. Kontrolu vplyvu nepretržite sleduje systém v 15-kilometrovom okruhu od jadrových elektrární. Svojou prevádzkou nespália kyslík a nevypúšťajú žiadne skleníkové vplyvy, čím výrazne prispievajú k záväzkom krajín sveta na znižovanie emisií.

Jadrový dialóg s regiónom urazil od deväťdesiatych rokov dlhý kus cesty. Vzťahy, spočiatku iskrivé, občas i mrazivé, postupne prerástli do otvoreného dialógu. Aj zásluhou právnych úprav, ktoré prispeli k prosperite a zvýšeniu životného štandardu jeho obyvateľov. Spoločné súžitie je cesta kompromisov a udržanie vzájomnej dôvery si vyžaduje nespochybnovať činnosť

toho druhého. Dôležitá je i snaha a ochota dohodnúť sa, čo je dobrý predpoklad pre trvalú dobrú spoluprácu. K jej naplneniu môže prispieť i informačná a občianska komisia. Prostredníctvom jej členov dostanú obyvatelia bohunického regiónu informácie z prvej ruky.

Mária Mončeková, šéfredaktorka

Poslaním spoločnosti JAVYS je bezpečne, spoľahlivo a efektívne prevádzkovať a vyradovať jadrové zariadenia, nakladať s rádioaktívnymi odpadmi a vyhoreným jadrovým palivom, s minimálnym vplyvom na životné prostredie.

Bezpečnosť je alfou a omegou našej činnosti

Bezpečne prevádzkovať a vyradovať jadrové zariadenia, nakladať s rádioaktívnymi odpadmi a vyhoreným palivom, s minimálnym vplyvom na životné prostredie je najdôležitejším atribútom hlavných činností Jadrovej a vyradovacej spoločnosti. O napĺňaní tejto požiadavky a s ňou súvisiacich aktivít nás informoval vrchný riaditeľ divízie bezpečnosti Ing. Jozef Maudry.

Vizitka

Ing. Jozef Maudry

Narodený:

24. júla 1949 v Hlohovci

Vzdelanie:

Slovenská vysoká škola technická v Bratislave so zameraním Energetické stroje a zariadenia, výstavba jadrových elektrární

Pracovné pozície:

špecialista investičnej výstavby JEV1 SE-EBO, vedúci oddelenia primárnej časti JE V1 a V2, špecialista pre diagnostické systémy, vedúci oddelenia technickej kontroly a diagnostiky JE V1 a V2, vedúci odboru vyhoreného jadrového paliva SE-VYZ, námestník riaditeľa pre investície a stratégiu vyradovania jadrovoenergetických zariadení, riaditeľ odboru realizácie investícií jadrových elektrární SE, a.s., riaditeľ sekcie projektov vyradovania jadrových elektrární JAVYS, vrchný riaditeľ divízie bezpečnosti

Bezpečnosť je vari najčastejšie skloňovaná pri prevádzkovaní jadrových elektrární. Aké kontrolné mechanizmy sa uplatňujú v spoločnosti JAVYS?

Jadrová bezpečnosť je našou prioritou číslo jeden. Je stanovená legislatívnym rámcom Slovenskej republiky, v ktorom sú zohľadnené odporúčania medzinárodných dozorných inštitúcií, najmä Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu. Plnenie zákonných požiadaviek neustále kontroluje príslušný odborný dozor Úradu jadrového dozoru SR, ktorý má svojich pracovníkov priamo v našich zariadeniach. Bezpečnosť opakovane posudzovali aj viaceré medzinárodné misie. Rovnaký kontrolný mechanizmus sa uplatňuje aj pri ostatných našich činnostiach. Naše spracovateľné linky, ako aj preprava rádioaktívneho odpadu a jeho uskladnenie spĺňajú všetky požiadavky a prísne kritériá. Republikové úložisko rádioaktívneho odpadu v Mochovciach patrí k najlepším v Európe.

Ako je zabezpečená radiačná ochrana zamestnancov, ktorí pracujú v prostredí s ionizujúcim žiarením?

Všetky činnosti, ktoré sa vykonávajú v prostredí so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, podliehajú pred ich povolením, počas ich realizácie a po ich ukončení procesu optimalizácie dávkovej záťaže podľa platnej štátnej legislatívy a vnútorného systému zabezpečenia kvality. Osoby, ktoré pracujú v kontrolovanom pásme, podliehajú kontrole a regulácii ožiarenia. Na sledovanie dávkovej záťaže u jednotlivých zamestnancov a dodávateľov a na zistenie získaných dávok počas práce v prostredí s ionizujúcim žiarením sa používajú dozimetre. Súčasne sa monitoruje aj vnútorné ožiarenie pracovníkov. Našou snahou je, samozrejme, minimalizovať dávkovú záťaž zamestnancov a dodávateľov, ktorí sa zúčastňujú najmä na opravách a údržbe zariadení. Od 1. septembra aplikujeme v oblasti radiačnej ochrany požiadavky, ktoré vyplývajú zo zákona č. 355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia.

Sleduje sa vplyv prevádzok na životné prostredie?

Limitné hodnoty sú stanovené pre oblasť rádioaktívnych aj neaktívnych výpustí z našich prevádzok. Cieľom limitných hodnôt výpustí zo spoločnosti JAVYS je zabezpečiť, aby sumárne výpuste rádioaktívnych látok do okolia zo všetkých zdrojov v lokalite pri bežných i špecifických prevádzkových podmienkach boli také, že vplyvom prevádzky JE nebude u jednotlivca z obyvateľstva prekročený ročný limit ožiarenia 0,25 mSv/rok v dôsledku rádioaktívnych výpustí do atmosféry a hydrosféry.

V rámci hodnotenia vplyvu areálu SE-EBO V2 a JAVYS na okolité obyvateľstvo sa pravidelne analyzuje dávková záťaž okolitého obyvateľstva na základe reálnych meteorologických meraní a reálnych výpustí rádioaktívnych látok do atmosféry a hydrosféry.

JAVYS

Výsledky analýz takmer 2 000 vzoriek zo životného prostredia z okolia areálu SE-EBO a spoločnosti JAVYS, ktoré boli odobraté a zmerané v Laboratóriu radiačnej kontroly okolia v Trnave počas roku 2006, dokazujú minimálny vplyv areálu SE-EBO V2 a JAVYS na okolie.

Atómový zákon ukladá prevádzkovateľom jadrového zariadenia realizovať havarijnú pripravenosť. Čo to znamená pre JAVYS?

Naša spoločnosť aj v tejto oblasti sa drží litery zákona. V jadrových zariadeniach JAVYS-u sa dosiaľ nevyskytli prevádzkové udalosti, ktorých dôsledkom by bola aktivácia organizácie havarijnej odozvy a realizácia opatrení podľa havarijných plánov. Organizácia havarijnej odozvy (OHO) v lokalite Bohunice má pôsobnosť pre Slovenské elektrárne – závod EBO-V2 a jadrové zariadenia spoločnosti JAVYS. Na jej čele je havarijná komisia EBO, ktorá je zložená zo zamestnancov JAVYS-u a Slovenských elektrární, a.s. Okrem preverovania činnosti jednotlivých zložiek OHO počas havarijných cvičení zmien a nácvikov odborných skupín OHO, cvičení pri preprave rádioaktívnych materiálov, sa v rámci každoročných celoareálových havarijných cvičení komplexne preskúšava činnosť celej OHO za účasti zamestnancov SE-EBO, JAVYS-u a dodávateľských organizácií. Ako pozorovatelia sa pravidelne na cvičeniach zúčastňujú zástupcovia štátnej správy a samosprávy. V minulom roku sa do cvičenia aktívne zapojil krízový štáb obce Drahovce a v tomto roku sa uskutočnilo v súčinnosti s Úradom jadrového dozoru (ÚJD) SR, českým štátnym dozorom a príslušnými dozornými orgánmi štátnej správy Rakúska a Maďarska. Medzinárodnú koordináciu zabezpečoval ÚJD SR.

Na prevenciu možnej vnútornej kontaminácie pri potenciálnej havárii

jadrových elektrární slúžia tablety jodidu draselného, ktoré majú obyvatelia v 30-kilometrovom ochrannom pásme jadrovej lokality v Jaslovských Bohuniciach. Keďže sa v tomto mesiaci končí expiračná doba aktuálneho balenia, je nevyhnutné zabezpečiť nové. Podieľa sa aj spoločnosť JAVYS na tejto aktivite?

Doba životnosti jódovej profylaxie bola určená na 5 rokov, čo je dôvod na nákup nových profylaktík. Slovenské elektrárne, a.s. zabezpečujú nové balenia jodidu draselného pre svojich zamestnancov, zamestnancov JAVYS-u a obyvateľov v bohunickom 30-kilometrovom ochrannom pásme. Distribúcia pre viac ako 286-tisíc ľudí v 121 obciach Trnavského kraja a pre ďalších približne 94-tisíc v 83 obciach v Bratislavskom, Trenčianskom a Nitrianskom kraji sa uskutoční prostredníctvom miestnej samosprávy. Tá bude mať k dispozícii aj päťpercentnú rezervu napr. pre novorodencov, migrantov a podobne.

Ďakujem za rozhovor.

- mm -

Prevádzka jadrových zariadení JAVYS

Jadrová elektráreň V1

August 2007

Po spoľahlivej prevádzke 2. bloku v júli sme v auguste zaznamenali neplánované výpadky. Začiatkom mesiaca boli striedené odstavené na plánované skúšky ochrán a blokad turbogenerátory TG21 a TG22. Počas týchto skúšok sa zistila znížená hrúbka základného materiálu vo vodorovnej časti potrubia 7. odberu TG22. Kvôli výmene poškodenej časti potrubia sa skúšky turbogenerátorov predĺžili o 1 deň. V druhej polovici mesiaca došlo k jednodňovému výpadku TG22 počas prípravy na skúšku jedného dieselgenerátora. Výmena čerpadla na blokovom transformátore spôsobila koncom mesiaca 15-hodinové odstavenie TG22. V auguste 2. blok poskytoval podporné služby, a to primárnu reguláciu a v menšej miere terciárnu reguláciu.

September 2007

V septembri bol 2. blok prevádzkovaný bez výpadkov výroby. Zníženia výkonu boli len z dôvodu poskytovania podporných služieb – terciárnej regulácie. Od 2. septembra začala prevádzka reaktora 2. bloku s využívaním teplotného efektu. Od 7. do 19. septembra bol vynútené znížený výkon 2. bloku o 40 MW v súvislosti s nárastom výroby elektriny vo vodných elektrárnach. Od 20. septembra do konca mesiaca bol blok prevádzkovaný na výkonovom efekte.

Výroba elektriny v JE V1

1. blok Odstavený v roku 2006

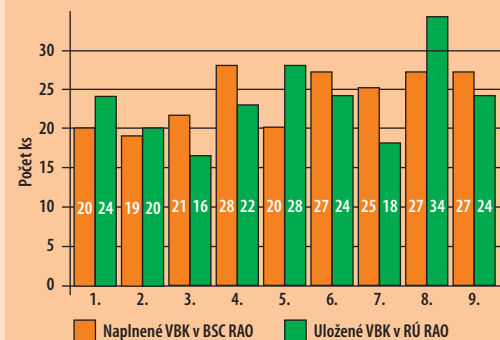
2. blok

Od začiatku roka 2 684 362 MWh

Od začiatku prevádzky 78 474 353 MWh

Počet uložených VBK v Republikovom úložisku RAO 1 468

Naplnené a uložené vláknotbetónové kontajnery

JAVYS ekoinfo

Vplyv prevádzok Jadrovej a vyraďovacej spoločnosti, a.s. na životné prostredie január – august 2007

Atmosféra

01 – 08/2007	Aktivita rádionuklidov v plyných výpustiach								
	JE V1			VYZ A1			MSVP		
	Výpusť	Limit	Čerpanie limitu	Výpusť	Limit	Čerpanie limitu	Výpusť	Limit	Čerpanie limitu
Vzácne plyny (TBq)	2,384	2 000	0,119 %	**	*	*	**	*	*
Aerosóly (MBq)	5,834	80 000	0,007 %	1,650	940	0,176 %	0,547	300	0,182 %
Jód (MBq)	4,865	65 000	0,007 %	**	*	*	**	*	*

* limit nie je stanovený ** hodnoty sa nemerajú

Hydrosféra

Váh a Dudváh – limit podľa rozhodnutia č. KÚŽP-1/2006/00273/Fr vydaného KÚŽP Trnava

01 – 08/2007	Prevádzka	Jednotka	Ročný limit množstva vypúšťaných odpadových vôd	Vypustené množstvo odpadových vôd	% plnenia z ročného limitu	Množstvo odobranej vody z vodnej nádrže Sĺňava
Váh	JAVYS (VYZ, JE V1)	m ³ .mesiac ⁻¹	8 924 688	3 267 616	36,60	10 573 697
Dudváh	JAVYS (JE A1, JE V1)	m ³ .mesiac ⁻¹	315 360	207 360	65,74	-

* limit nie je stanovený ** hodnoty sa nemerajú

01 – 08/2007	Aktivita rádionuklidov v odpadových vodách recipientu Váh					
	JE V1			VYZ		
	Výpusť	Limit	Čerpanie limitu	Výpusť	Limit	Čerpanie limitu
Korózne a štiepne produkty (MBq)	12,392	13 000	0,095 %	63,31	12 000	0,53 %
Trícium (GBq)	4 795,8	20 000	23,979 %	205,70	10 000	2,06 %

Viac informácií nájdete na webovej stránke www.javys.sk.

Finálne spracovanie kvapalných RAO pred skúšobnou prevádzkou

Hovoríme s Ing. Vladimírom Remiášom, vedúcim odd. FS KRAO

Po ukončení etapy aktívneho komplexného vyskúšania technológií zariadenia FS KRAO v Mochovciach v uplynulých mesiacoch nasledovala etapa preberacích konaní, výsledkom ktorej bolo prevzatie zariadenia do stavu JAVYS, a.s. Z pozície vlastníka tohto zariadenia spoločnosť vypracovala žiadosť na Úrad jadrového dozoru o začatí skúšobnej prevádzky.

O tom, že sa blíži termín začatia skúšobnej prevádzky, svedčí narastajúci počet auditov zo strany dozorných orgánov. V druhej polovici septembra zariadenie navštívili inšpektori ÚJD SR. Čo bolo témou tohto auditu?

Plánovaná kontrola ÚJD SR bola realizovaná v súlade s § 31 zákona č. 541/2004 („atómového“ zákona). Cieľom návštevy bola preverka dodržiavania podmienok jadrovej bezpečnosti a požiadaviek dozoru pri nakladaní s RAO v jadrovom zariadení FS KRAO v Mochovciach. Uvedená kontrola prišla práve v období, v ktorom sme ÚJD SR požiadali o súhlas na začatie skúšobnej prevádzky, dočasné užívanie a tiež trvalú prevádzku. Preto špeciálnou témou tejto kontroly bolo plnenie podmienok rozhodnutia úradu, na základe ktorého sme dostali povolenie na aktívne komplexné vyskúšanie a tiež preverka pripravenosti zariadenia na skúšobnú prevádzku.

Aké boli závery z tejto preverky?

Počas auditu neboli zistené žiadne závažné nedostatky, preto predpokladáme, že súhlas so začatím skúšobnej prevádzky zo strany ÚJD SR dostaneme v najbližších týždňoch. Podľa plánu začneme kampaňou bitumenácie koncentrátov z prevádzky SE-EMO. Pred začatím kampane budeme musieť opätovne skontrolovať celý systém bitumenácie koncentrátov a postupne nabiehať jednotlivé pomocné okruhy, t. j. systém rozvodu vykurovacej pary, odvodu kondenzátu pary, prívodu a odvodu chladiacej vody, bitúmenové hospodárstvo, systém rozvodu dekontaminačných roztokov. Pre zabezpečenie jednotlivých činností máme spracované manipulačné karty, sú vydané aktualizované operatívne schémy. V spolupráci so SE-EMO dokončujeme operatívne prevádzkové inštrukcie pre dodávku a odvod všetkých médií potrebných pre FS KRAO. Keďže oproti plánovanému začiatku skúšobnej prevádzky došlo k niekoľkomesačnému sklzu, museli sme upraviť aj plánované objemy spracovaných kvapalných RAO. Do konca roku predpokladáme úpravu a spracovanie asi 60 m³ rádioaktívnych koncentrátov z prevádzky SE-EMO. Čo sa týka sorbentov a kalov, to počkáme na rozhodnutie ÚJD SR, v ktorom by mali byť uvedené podmienky pre ich spracovanie a úpravu.

Ďakujem za rozhovor.

Tatiana Éhnová

Rokovala bohunická Občianska informačná komisia

V bohunickom kaštieli sa uskutočnilo 26. septembra ustanovujúce zasadnutie Občianskej informačnej komisie lokality Jaslovské Bohunice. Občianska informačná komisia bola založená z iniciatívy ZMO regiónu JE Jaslovské Bohunice v spolupráci s akciovými spoločnosťami JAVYS a Slovenské elektrárne. Účelom tejto komisie je zlepšenie informovanosti verejnosti regiónu tvoreného oblasťou ohrozenia jadrovým zariadením, ktoré je v pôsobnosti Jadrovej a vyradovacej spoločnosti, a.s. Jaslovské Bohunice a Slovenské elektrárne, a.s., závod Atómové elektrárne Bohunice, o všetkých jeho aspektoch a vplyve na životné prostredie, a to prostredníctvom delegovaných zástupcov obcí. Členmi 16-člennej komisie sú 3 zástupcovia obcí, na území ktorých sú umiestnené jadrové zariadenia v lokalite Jaslovské Bohunice, 3 zástupcovia obcí z prvého pásma ohrozenia jadrovým zariadením určeného vzdialenosťou do 5 km od jadrového zariadenia, 3 zástupcovia obcí z druhého pásma ohrozenia jadrovým zariadením určeného vzdialenosťou do 10 km od jadrového zariadenia, 3 zástupcovia obcí z tretieho pásma ohrozenia jadrovým zariadením určeného vzdialenosťou najviac 25 km od jadrového zariadenia a po dvoch zástupcoch prevádzkovateľov jadrových zariadení pôsobiacich v lokalite Jaslovské Bohunice.

Na ustanovujúcom zasadnutí boli zvolení za predsedníčku komisie Mgr. Alena Jelušová, starostka obce Madunice a za tajomníka Ing. Dobroslav Dobák, vedúci samostatného odboru komunikácie – hovorca JAVYS, a.s.

Komisia prerokováva procedurálne otázky fungovania a prípravu plánu činnosti na budúce obdobie.

SOGIN v JAVYS-e

Do JAVYS-u zavítali 22. augusta predstavitelia talianskej spoločnosti SOGIN. Spoločnosť je poverená postupným vyradovaním jadrových zariadení odstavených v rokoch 1978 až 1987. V Taliansku boli prevádzkované štyri jadrové elektrárne: Trino s reaktorom typu PWR a výkonom 270 MW, Caorso s reaktorom typu BWR a výkonom 860 MW, Latina pracovala na báze chladiwa – uhlíkového plynu s výkonom 210 MW a Carigliano s reaktorom typu BWR a výkonom 160 MW. Zároveň sa v tejto krajine vyradujú aj zariadenia, ktoré v minulosti slúžili na prepracovanie a prípravu paliva, dekontamináciu a na výskum – EUREX, Bosco Marengo, IPU, OPEC a ITREC.

Rádioaktívne odpady sú skladované priamo v jadrových lokalitách a SOGIN v súčasnosti rieši problém ich dlhodobého uloženia. Úložisko by malo byť vybudované do roku 2020. Talianska spoločnosť uzavrela kontrakt na prepracovanie vyhoreného paliva so spo-

ločnosťou AREVA. Časť vyhoreného jadrového paliva je v procese prepracovania v britskej spoločnosti BNFL.

Predstavitelia SOGIN-u ocenili náš systém spracovania a ukladania rádioaktívneho odpadu a skladovania vyhoreného paliva. Keďže spoločnosť JAVYS sa takisto zaoberá vyradovaním jadrových zariadení, obe strany sa zhodli na tom, že spolupráca podnikov s podobným zameraním by bola prínosom pre obe strany.

Ing. Dobroslav Dobák

Neváhajte a príd'te k nám do Infocentra JAVYS v Jaslovských Bohuniciach

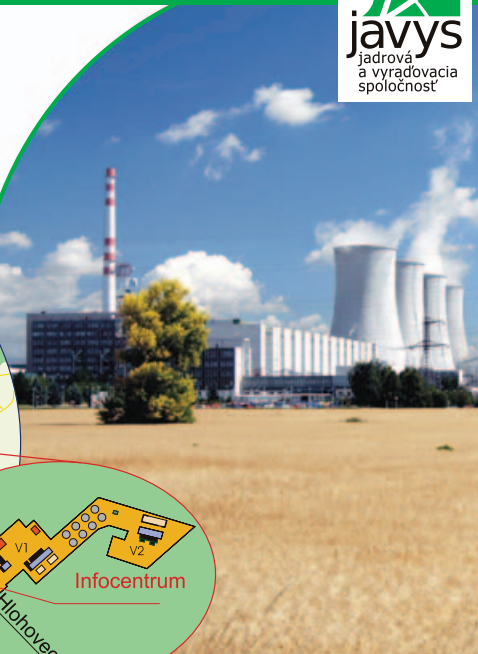
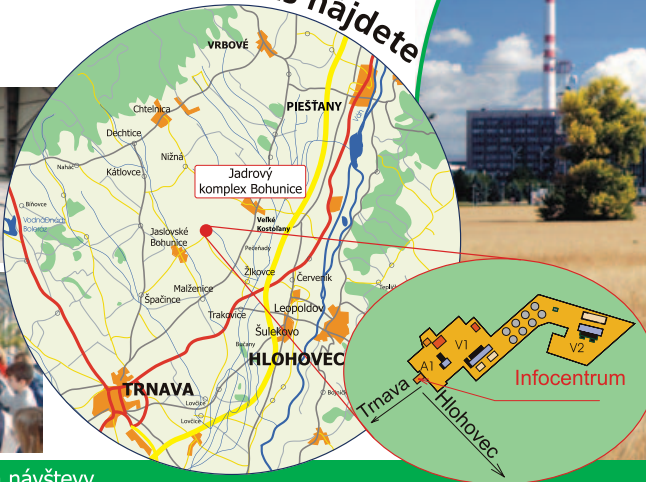

Spoznáte tu svet atómov a jadrovej energie Ponúkame prezentácie a exkurzie

- Strojovňa, bloková dozorná a reaktorová sála JE V1
- Bohunické spracovateľské centrum RAO
- Medzisklad vyhoreného paliva
- Republikové úložisko RAO v Mochovciach

Kde nás nájdete

Kontaktujte nás a dohodnite si termín návštevy.
Tel.: 033/531 23 31, 33 54, fax: 033/559 15 35, e-mail: info@javys.sk
Otvorené celoročne v pracovných dňoch od 8.00 do 15.00 h

www.javys.sk

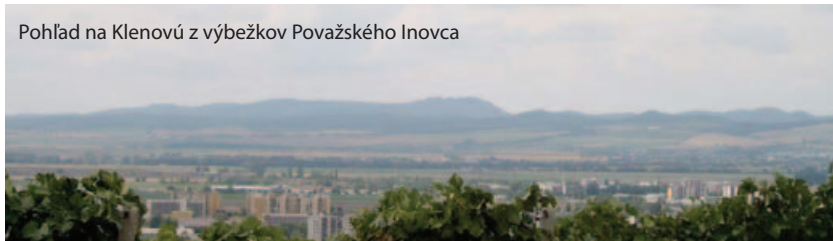

Vrch na „konci sveta“

Je to už dávno, čo som trávil prázdniny u starých rodičov na dedine pod výbežkami Malých Karpát a do lesa sme chodili zberať huby, či chystať drevo na zimu.

Vtedy sa mi zdalo, že všetky cesty vedú len na Klenovú, pretože tak mi na moje otázky odpovedal môj dedko. Tak sa stala Klenová v mojej detskej fantázii koncom sveta, kde končia všetky cesty a kde určite nič nie je, veď čože by malo byť na konci sveta?

Pohľad na Klenovú z výbežkov Považského Inovca

Keď som neskôr prepadol cykloturistike, tak som navštívil aj toto, pre mňa dlho neznáme miesto. Čo som tam našiel? Nádherné ticho, miestami pekné výhľady a na jeseň dostatok chutných černíc, rastúcich určite v čistom prostredí.

Dnes mi Klenová pripomína „strapatý“ kopec. Jej charakteristický výzor z diaľky je vytvorený lesnými prieseckmi a dorastajúcou mladinou.

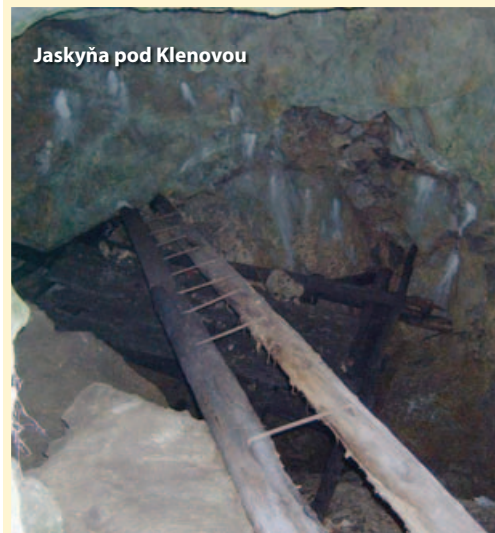
Na vrchole Klenovej

Ale to zbadáme, až budeme bližšie k nej. V oblasti Brezovských Karpát je vrchom najvyšším (585 m n. m.). Jeho pomenovanie vzniklo pravdepodobne z názvu stromu klen (možno viacerým je bližší jeho iný názov – javor horský), ktorý tu vari kedysi hojnejšie rástol, aj keď „nemal vo zvyku“ vytvárať samostatné porasty, ale rástol skôr v zmiešaných lesoch. Možno ľudia si cenili drevo tohto stromu a tak „povýšili“ jeho názov aj na pomenovanie vrchu. Klenová sa nachádza severozápadne od Jaslovských Bohuníc a v encyklopédiách sa dozvieme, že dnes tu na výslunných miestach rastie teplomilné a vápnomilné rastlinstvo a zo stromov najmä dub plstnatý. Pod severnými svahmi Klenovej je vertikálna jaskyňa. Vchod do nej bol kedysi chránený uzavretou plechovou bránou, čo však zrejme niekomu prekážalo, pretože keď som tam bol naposledy, tak brána chýbala. Do prudko klesajúceho jaskynného otvoru, hneď kúsok za vstupom, vedú brvná so zatlčenými kramľami. Táto konštrukcia síce pripomína náznak rebríka vedúceho k nižšie položennej drevenej plošine, ale nevzbudzovala vo mne dôveru, a preto aj zostup do jaskyne neodporúčam bez potrebnej výbavy.

Cyklotrasa na Klenovú

Z Jaslovských Bohuníc sa vyberieme po štátnej ceste cez Kátlovce a Nižnú do Chtelnice, kde odbočíme vľavo, obídeme jeden kostol po pravej strane, neskôr druhý po ľavej strane, až užšia cesta nás vyvedie za obec. Bicyklujúc miernym stúpaním okolo Chtelnickej vodnej nádrže, neskôr Zámocku a ďalšej menšej vodnej nádrže, Výteku, prídeme k turistickému smerovníku. Tu odbočíme vpravo a nenáročným stúpaním, sledujúc zelenú značku, prídeme k rázcestiu. Pokračujeme lesnou, kamenitou cestou vľavo. Tu je vhodné orientovať sa už podľa mapy. Klenovú totiž značené turistické chodníky obchádzajú. Pomaly prekonávame stúpajúce južné úpätie vrchu, až sa ocitneme na mieste s čiastočnými výhľadmi na okolie. Pokračujúc zarastenou cestou prídeme pod vrchol Klenovej zo severnej strany, kde sa nachádza vchod do vertikálnej jaskyne. Keď bicykel vytlačíme proti vrstevniciam, prídeme na kótu Klenovej. Z vrcholu nie sú priame výhľady, ale aspoň si môžeme povedať: „Boli sme tam.“

Pri ceste naspäť sa spustíme k rázcestiu, odkiaľ prídeme, lesnou cestou, do Dolného Lopašova. Pred vstupom do dediny budeme, po ľavej strane, obchádzať pekné skalnaté brehy. Na štátnej ceste potom odbočíme vpravo a cez Chtelnicu, Dechtice a Kátlovce prídeme naspäť do východiska výletu. Budeme mať za sebou asi 50 km.

Jaskyňa pod Klenovou

Rozlúčka s prázdninami

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave pripravuje pre deti každý rok vždy v stredu predpoludním prázdninový superklub. Posledná ôsma streda bola venovaná rozlúčke s letom a jej názov bol Veľké trhovisko malých čitateľov alebo U nás sa platí úsmevom a dobrým slovom. Téma 15. ročníka superklubu bola Spoznávanie histórie, tradícií a zblížovanie sa detí so svojimi starými rodičmi. Aktivity boli určené čitateľom knižnice, ale aj ich rodičom, starým rodičom a kamarátom. Jeden zo superklubov bol venovaný výrobe prázdninových pozdravov, ktoré mohli deti poslať svojim známym, počas ďalšieho navštívili deti Západoslovenské múzeum, aby sa zoznámili s riadom, ktorý používali staré mamy. Nielen aktivity, ale aj hostia boli súčasťou prázdnin v knižnici. Prvým hosťom bola herečka a trnavská rodáčka Soňa Valentová. Ďalšími boli ilustrátorka Oksana Lukomska, perníkár Karol Pacek a keramikár Róbert Šťastný z Hlohovca. Posledná streda bola venovaná súťažiam a vyhodnoteniu superklubu, v rámci ktorého boli odmenení najaktívnejší supeklubáci. Počas leta sa v knižnici vystriedalo takmer 400 detí, pričom najviac – 90 detí sa zúčastnilo na keramikárovi. Nielen Trnava a blízke okolie malo svojich zástupcov, ale aj Španielsko a Anglicko. Keďže tento ročník bol jubilejný, nechýbala v knižnici ani torta v tvare zatvorenej knihy. Budúci 16. ročník sa bude niesť v duchu ochrany človeka a prírody.

Trnavské dni

Mesto Trnava a Klub priateľov Trnavy zorganizovali 14. ročník Trnavských dní s podtitulom Láska – Pokoj – Porozumenie v dňoch 13. – 16. septembra 2007. Tento rok organizátori opäť zapojili do Trnavských dní aj mladšiu generáciu. Vo štvrtok 13. septembra sa na Gymnázium Jána Hollého konala beseda bývalých študentov tohto gymnázia Karola Kapellera, Františka Ohrabla, Štefana Korčeka a Michala Lošonského so súčasnými. Každý rok býva súčasťou Trnavských dní aj výstava. Tento rok sa konala v Galérii Jána Koniarka a záujemcovia mohli obdivovať obrazy Maje Poláčkovej, ktorá žije v Belgicku. Tradičné prijatie hostí na radnici primátorom mesta Trnava sa nieslo v duchu spomienok na tých, ktorí nás tento rok opustili – sólistu Národného divadla v Prahe Jozefa Heribana a medailéra a umelca Williama Schiffera, ktorý vytvoril pre Trnavské dni originálnu medailu. Trnavské dni majú aj duchovný podtón, ktorý možno badať na ekumenických stretnutiach, na ktorých sa bolo možné zúčastniť v Evanjelickom kostole. V rámci Trnavských dní taktiež slávnostne zasadá Klub priateľov Trnavy, tento rok prvýkrát v kine Hviezda. V súčasnosti má 92 členov a združuje tých, ktorí sú Trnavčania alebo majú citový vzťah k Trnave. Predmetom rokovania bolo vyhodnotenie činnosti klubu, prijatie nových členov a prezentácia kníh. Piatkový večer sa niesol v duchu spomienky na Gejzu Dusíka, na jeho 100. výročie narodenia. Pri tejto príležitosti odznali skladby tohto významného skladateľa v podaní operného speváka Slovenského národného divadla Ivana Ožváta a Moniky Stanislavovej. Súčasťou Trnavských dní bolo aj odhalenie pamätnej tabule Mons. Augustínovi Raškovi, bývalému riaditeľovi biskupského gymnázia v Trnave v rokoch 1939 – 45. Autorom tabule je akademický sochár Pavol Čambál. V sobotu 15. septembra sme si pripomenuli sviatok Sedembolestnej Panny Márie. Mons. Vendelín Pleva celebroid latinskú svätú omšu v Katedrále Jána Krstiteľa, pri ktorej účinkoval Rímskokatolícky cirkevný hudobný spolok sv. Mikuláša. Po svätej omši sa hostia presunuli do Mestskej veže, kde mohli obdivovať výstavu Dedičstvo našich otcov: ľudový odev, nástroje a riady, ktoré používali naši predkovia. Pred slávnostným galaprogramom bola pripravená pre záujemcov aj prehliadka obnoveného nádvorja Spolku sv. Vojtecha a ostatných priestorov. Vyvrcholením Trnavských dní býva už tradične galaprogram v Divadle Jána Palárika. V sobotu podvečer sa veľká sála zaplnila hosťami, ale aj Trnavčanmi, ktorí mali záujem spoznať bližšie zaujímavých ľudí pochádzajúcich z Trnavy alebo vypočuť si kvalitnú hudbu, či pozrieť argentínske tango v podaní Alenky Heribanovej a dvoch dievčat na vozíčku. Moderátori Eva Mihočková a Peter Horváth postupne predstavovali publiku tohtoročných hostí Trnavských dní. Jedným z hostí bol i prof. Svätopluk Rakús, ktorý v roku 1968 emigroval do zahraničia. Na galaprograme sa predstavil aj Trnavský komorný orchester pod vedením Alžbety Ševečkovej, Bonzo and Resonators, Old Boys Jazz Band, ale i víťaz Aurela: Trinity group. Sprievodným podujatím bolo i scénické čítanie Bohumila Chmelíka Záhrada spomienok Jána Koniarka v štúdiu Divadla Jána Palárika. Trnavské dni sú z roka na rok bohatšie na program a viac otvorené širokej verejnosti. Budúci ročník bude jubilejný 15. a bude sa konať pri príležitosti 770. výročia udelenia výsad slobodného kráľovského mesta.

REGIÓŇ

William Schiffer nás navždy opustil

V utorok 7. augusta 2007 vo veku nedožitých 87 rokov zomrel v Trnave slovensko-francúzsky sochár a medailér William Schiffer.

I keď sa narodil neďaleko Trnavy vo Zvončíne 26. októbra 1920, Trnavu miloval. Nielen umelec, sochár, medailér, ale aj čestný občan Trnavy, ktorého obyvatelia Malého Ríma poznali väčšinou s čiapkou na hlave, v elegantnom saku, ku ktorému nikdy nechýbala mašľa uviazaná okolo krku.

William vyrastal v početnej rodine remeselníka a ľudového umelca. Už v detstve mal život vyplnený čínorodosťou, nečakanými zvratmi a umeleckou činnosťou. V detstve pripravoval bábkoherecké predstavenia, účinkoval v miestnej hudobnej kapele, bol členom trnavského robotníckeho mužského spevokolu Bradlan.

Počas II. svetovej vojny študoval herectvo pod dohľadom Andreja Bagara a dokonca dostal aj angažmán v nitrianskom divadle s vystúpeniami po celom Slovensku.

Bombardovaním Nitry sa však všetko zmenilo. Tesne po vojne v roku 1945 odišiel Schiffer žiť do Francúzska do Paríža, odkiaľ sa na Slovensko vrátil až po nežnej revolúcii. Jeho cieľom bolo štúdium na hereckej škole. Po dostatočnom zvládnutí jazyka zvládol aj náročné podmienky prijatia do Vieux Colombier – Starého holubníka – školy na prípravu hercov. Tam stretol budúceho slávneho herca francúzskej kinematografie Gérarda Philipa. Williama však stále lákalo výtvarné umenie. V roku 1950 sa oženil s Maruškou Kokoškovou, rodáčkou z českých Rokycian, neterou slávneho maliara Oskara Kokoschku a dlhoročnou sekretárkou česko-slovenského veľvyslanca v Paríži – Štefana Osuského. Schifferove začiatky na vlastných nohách po skončení štúdií v École des Beaux arts viedli na Montmartre, kde sa mu podarilo získať ateliér. V roku 1952 získal študijný pobyt u významného sochára svetového mena Chorváta Ivana Meštroviča, ktorý bol žiakom Augusta Rodina. Na Salóne nezávislých v Paríži v roku 1967 získal ocenenie za skulptúru Matka s dieťaťom.

Koncom šesťdesiatych rokov dostal Schiffer možnosť naplno sa realizovať, a to vďaka medailám, ktoré začal vyrábať. Jeho medaily vlastní napríklad bývalý prezident USA Bill Clinton, britská kráľovná – matka, ale aj pápež Ján Pavol II. Pri príležitosti umelcovej osemdesiatky sa v Paríži v Musée national des Artes et traditions populaires konala výstava jeho celoživotného diela. Posledná rozlúčka s Williamom Schifferom sa uskutočnila v pondelok 13. augusta na Kamennej ceste v Trnave.

Šiesta Trnavská brána

Trojičné námestie, cukráreň Aida, predajňa ÚĽUV, radnica a Kostol sv. Jakuba sa od 17. do 19. augusta 2007 stali dejiskami medzinárodného festivalu folklórnych súborov Trnavská brána. V poradí už šiesty ročník podujatia prilákal do Malého Ríma približne 700 účinkujúcich z 28 folklórnych súborov z Poľska, Česka, Maďarska a Slovenska. Nielen spev, tanec, ľudové kroje, ale aj výstavy a umelecké ľudové remeslá mali na Trnavskej bráne svoje miesto. Slávnostnému otvoreniu predchádzala v Mestskej veži výstava drobných poľnohospodárskych nástrojov a krojov DE-DIČSTVO NAŠICH PREDKOV, ale tiež výstava fotografií TRNAVSKÁ BRÁNA VO FOTOGRAFII v cukrárni Aida a výstava KROJOV TRNAVSKÉJ OBLASTI v predajni ÚĽUV. Trojičné námestie patrilo živej dielni NA JARMEKU I, ktorá ponúkla návštevníkom produkty ľudovoumeleckej výroby. Samotné otvorenie festivalu sprevádzal detský folklórny súbor Trnavček a Drienka, dievčenská spevácka skupina Trnka a folklórny súbor Trnafačan. Potom sa v rámci programu folklórnych súborov krajín V4 VITAJTE VZÁCNÍ HOSTÉ predstavili folklórny súbor Rovňan (Veľké Rovné), Demižón (Strážnica, ČR), detský folklórny súbor Mali Marusynianie (Poľsko) a Gödöllői (Maďarsko). Piatkový program vyvrcholil celovečerným vystúpením folklórneho súboru Detva z Detvy. Sobotňajšie predpoludnie patrilo koncertom kapiel Borovienka, Opojčanka, Bojničky, Špačinčanka, Povoja, Záruby, Cífer, Žofia, Modrančanka, krojovanému sprievodu a živej dielni NA JARMEKU II. Poobede sa na Trojičnom námestí opäť predstavili slovenskí, ale aj zahraniční folkloristi, ktorí nás oboznámili s trnavskými poľnohospodárskymi žatevnými a oldomáškymi tradíciami. Podvečer sa niesol v duchu galaprogramu. Svojím spevom a tancom nás potešil Technik z Bratislavy, Trnafačan, Trenčan, Rovňan a Demižón. A čerešničkou na torte bolo vystúpenie SLUK-u. Trnavskú bránu ukončila svätá omša v Kostole sv. Jakuba.

Jubileum Františka Považana

Sté narodeniny nie sú vecou každodennou. V Kozárovciach ich ešte nikdy nezaznamenali a práve preto ich privítali s takou slávou, pretože jubilant patrí k váženým občanom, aj keď sa v obci nenarodil, ba neprežil tu ani väčšinu svojho života. Patrí však ku koloritu obce ako zručný košíkár. Bez jeho prútených výrobkov si veru domáci i hostia nevedia predstaviť kozárovské jarmoky. V sobotu 22. septembra zaznela v obecnom rozhlase pieseň, blahoželanie k významnému jubileu aj básneň. To už nasadal jubilant František Považan na koč ťahaný krásnymi koňmi, ktorý ho odviezol na miesto oslavy. Na priedomiach stáli ľudia a kývali oslávcovi. Kde-tu ho i zastavili, podali kvety, pridali gratulácie.

V Stope už čakali najbližší príbuzní. Skôr ako začala rodinná oslava, prišli jubilanta pozdraviť zástupcovia obce a farnosti. Ku gratuláciám starostu Jozefa Majera a správcu farnosti vdp. Dušana Bertu sa pridali členovia Matičiara kozárovskými ľudovými pesničkami. Vypočul si ich a napokon aj on pridal tú svoju obľúbenú – Ja som bača veľmi starý. Zaspieval ju celú, bez jediného zaváhania.

František Považan sa narodil 20. 9. 1907 v Pukanci. Bol vyučený obuvník. Bol dvakrát ženatý. Má dvoch synov, piatich vnukov a šiestich pravnukov. Do Kozároviec sa prisťahoval nartrvalo v roku 1992. Milý, usmievavý jubilant síce má problém so sluchom, ale jeho bystré oči a reč prezrádzajú ešte jeho vitalitu. Všetky gratulácie prijímal s úsmevom, ďakoval za želania a s vtipom pridával vlastné – aby sa aj jeho gratulanti tej svojej stovky v zdraví dožili.

M. Nemčeková

Levické okresné dožinky v Kozárovciach

Dejiskom konania tohtoročných dožiniek okresu Levice boli Kozárovce, ktoré 14. septembra privítali zástupcov agropotravinárskeho sektoru. Za hostiteľskú obec sa účastníkom prihovorel starosta Ing. Jozef Majer, ktorý vyzdvihol vynikajúce úspechy miestneho PD a odovzdal predsedovi družstva Ing. Jozefovi Vengrínovi „Ďakovný list za vynikajúcu reprezentáciu obce a dosahovanie špičkových výsledkov v chove“. Po bohatom kultúrnom programe

V bohatom folklórnom pásme sa predstavili domáce súbory z Kozároviec, FS Praslica, DFS Konopa a Vretienko a spevácke skupiny Lipka a Matičiar.

v réžii domácich folklórnych súborov sa poľnohospodárom prihovorel predsedovi RPPK Levice Ing. Milan Halmeš. Prítomných oboznámil s dosiahnutými úrodami v okrese podľa jednotlivých plodín. „V rámci hodnotenia tohtoročnej žatvy Levický okres do-

siahol priemernú úrodu a u niektorých plodín menej úspešnú. V tohtoročnej žatve zožali a uskladnili 200 605 ton husto siatych obilnín, 32 194 ton repky olejnej a 2 368 ton hrachu. Uvedené množstvá z produkcie okresu Levice sa podieľajú 9 – 10 % na celkovej produkcii Slovenska,“ uviedol.

V rámci bilancovania vyzdvihla RPPK Levice aj úspechy svojich chovateľov na Agrokomplexe 2007 v Nitre v rámci Národnej výstavy hospodárskych zvierat. Už tradične sa pod ne podpísalo PD Kozárovce s chovom hovädzieho dobytku plemena slovenské strakaté, ktoré získalo zlatý kosák Agrokomplexu za kolekciu plemenníc a celkovo 1. a 3. miesto za jalovice.

Ďalší chovatelia z okresu mali tiež dobré úspechy. PD Jur nad Hronom získalo 1. miesto za plemenného býčka a 3. a 4. miesto v kategóriách jalovic starších a mladších. PD Bátorovce získalo tiež 3. a 4. miesto v kategóriách jalovic mladších a starších. Z chovateľov holsteinskeho plemena bol ocenený jediný zástupca PD Veľké Ludince za 2. miesto v kategórii jalovic nad jeden rok. Za dlhoročnú a obetavú prácu boli vyznamenaní za okres Levice pri príležitosti celoslovenských dožiniek na nitrianskom Agrokomplexe Ing. Božena Vargová, ekonómka PD Kalná nad Hronom a Milan Hvodlík, pracovník PD Žemberovce, ktorí si prevzali z rúk ministra pôdohospodárstva rezortné vyznamenanie, bronzovú medailu MP.

Predseda RPPK Levice Ing. M. Halmeš preberá dožinkový veniec od účinkujúcich súborov.

-sak-

Strojnícka fakulta STU Bratislava otvorila bakalárske štúdium v Tlmačoch

Slávnostná imatrikulácia študentov 1. ročníka bakalárskeho štúdia v externej forme, ktorí budú študovať na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave, Strojníckej fakulte, v konzultačnom stredisku v Tlmačoch, v akademickom roku 2007/2008, sa uskutočnila v sobotu 29. septembra. Do 1. ročníka bakalárskeho štúdia v Tlmačoch sa prihlásilo 100 študentov, z toho 59 do študijného programu Energetické strojárstvo a 41 do programu Strojárska výroba a manažérstvo kvality. Zložením imatrikulačného sľubu a prevzatím indexu sa stali študentmi Strojníckej fakulty STU v Bratislave so všetkými jej právami a povinnosťami.

Novým študentom sa na slávnosti prihovoril dekan Strojníckej fakulty doc. Ing. Ľubomír Šooš, PhD., ktorý okrem iného povedal: „Ekonomické štatistiky potvrdzujú, že strojárstvo sa stalo nosným odvetvím národného hospodárstva. Pozitívny vplyv na rozvoj strojárstva v posledných rokoch má najmä mohutný rozvoj automobilového priemyslu a energetiky. Zvyšovanie exportu, stály nárast výroby, rast technickej úrovne strojárskych výrobkov sú pre vás zárukou, že ste sa rozhodli správne.

Štúdium na našej fakulte je náročné, ale nie nevládnuteľné, treba ho však brať vážne od prvých chvíľ. Na ceste za vzdelaním vám želim veľa húževnatosti, vytrvalosti a odvahy.“

Za mimoriadne významný a slávnostný deň označil v príhovore imatrikuláciu na pôde mesta primátor Tlmáč Mgr. Miroslav Považan. Poďakoval všetkým, ktorí sa pričínili o zrealizovanie projektu vytvorenia Konzultačného strediska Strojníckej fakulty STU v Tlmačoch a vyjadril presvedčenie, že všetci zainteresovaní sa budú spoločne snažiť vzájomnou spoluprácou vytvoriť študentom dobré podmienky na ceste za vzdelaním.

Napomôcť by tomu mala aj Rada konzultačného strediska Strojníckej fakulty STU v Tlmačoch, ktorej poslaním je vytvoriť pre študentov optimálne podmienky pre štúdium po stránke odbornej i materiálnej. V Rade sú okrem dekana doc. Ing. Ľubomíra Šooša, PhD. a prodekana doc. Ing. Františka Urbana, PhD. primátori miest Tlmače Mgr. Miroslav Považan a Levice Ing. Štefan Mišák, riaditelia a vrcholoví manažéri významných spoločností pôsobiacich v regióne – SES, a.s. Tlmače, SE, a.s. Mochovce, Preciosa spol. s r.o. Tlmače, JHJ Kovex, spol. s r.o., ADATO s.r.o. Levice, IDO EET s.r.o. Levice, ako aj vedúca odboru školstva, mládeže a kultúry Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja Ing. Helena Psoťová a riaditeľka SOUs Tlmače Ing. Jana Mrázová.

V novej posluchárni v priestoroch SOUs Tlmače bude stovka študentov externého bakalárskeho štúdia získavať nové poznatky od erudovaných odborníkov. Čaká ich desať vyučovacích hodín každú sobotu počas dvadsiatich týždňov. Potom prídu na rad prvé zápočty a skúšky. Verme, že sa im bude dariť zaplňať index podľa ich predstáv.

Vanda Prandorfyová

Jeseň v záhrade

Bioparenisko

Október je ideálny mesiac na vytvorenie pareniska. Do jamy so šírkou cca 1,5 m naukladáme rôzne konáre, kôru, odpad pri zbere úrody či slamu. Potom ju prikryjeme vrstvou lístia alebo obrátených drnov. Túto vrstvu prikryjeme vrstvou vykopanej zeminy. Povrch biopareniska zamulčujeme (prikryjeme lístím, papierom či fóliou) a môžeme vysádzať rastliny. Skorá zelenina v takto vyhrievanej pôde vyrastie podstatne skôr a v lete na nej pekne rastú uhorky, rajčiaky, papriky alebo tekvice.

Zelené hnojenie

Strukoviny (ako napríklad fazuľa, hrach, bôb a pod.) majú na svojich koreňoch baktérie, ktoré obohacujú pôdu o dusík. Strukoviny, ale tiež ďatelina sa skosia skôr, ako zdrevenejú, nechajú sa týždeň či dva odležať na suchom vetranom mieste a potom sa zaráľujú do hĺbky 15 cm. Pozor! Nesmú byť príbuzné s predchádzajúcou alebo nasledujúcou plodinou, ku ktorej ich dávate.

Čo ešte na jeseň

Jeseň je ideálnym časom na kompostovanie a hnojenie.

Na jeseň možno vysievať špenát, valeriánu, cibuľu zo sadzačky.

V tomto období je najlepšie presádzať stromy, kríky, alebo cibuľové rastliny a iné trvalky.

Kút na prezimovanie užitočných živočíchov

Nechajte niekde v rohu záhrady kôpku konárov a lístia. Ježko a rôzny hmyz vám budú veľmi vďačné a o rok vám to v záhrade oplatia.

Opel Astra GTC: Nenápadný bojovník

Stredná trieda zosilnieva. Počtom modelov, ale aj výkonomi, ktoré ponúkajú. Niekedy to vyzerá, akoby mala každá automobilka aspoň jeden výkonný model, vhodný na rýchlejšie pálenie gúm, spojkového obloženia a častejšie návštevy benzínových čerpadiel. Zahanbiť sa nenechal ani Opel a pribrúsil Astru GTC.

V Rüsselsheime vanie asi nejaký invenčnejší vietor a na trojverové kupé GTC sa dá pozrieť aj s očakávaním zvýšeného tepu. A to ho ešte vybavili funkčnými ozdobami v podobe spojlerov, širších prahov a mohutnejších blatníkov pod skratkou OPC Line. V tomto prípade sa človeku nezvyší iba pulz, na rad príde aj zrýchlený dych a neodolateľná túžba nasadnúť a vyraziť. Interiér veľa dôvodov na emócie neponúka, na druhej strane mu nie je veľmi čo vyčítať. V sedadlách s výraznými bočnicami sa veľmi dobre sedí aj na dlhšej trase, primeranú oporu poskytnú aj v zákrutách. Dozadu odporúčame usadiť akurát nižších cestujúcich. Tým bude vyhovovať priestor pred kolenami, aj nad hlavou. Vyšší sa budú najviac sťažovať na klesajúcu líniu strechy. Vodič si svoje miesto pochváli, volant padá do ruky, za ničím sa netreba načahovať, akurát si musí zvyknúť na svojské ovládanie palubného počítača a klimatizácie. Hnevá iba výhľad od B-stĺpika dozadu. Malé postranné okienka a skromné zadné okno nútia jazdiť najmä na križovatkách s najvyššou dávkou opatrnosti. Tvarmi a menom vyvoláva Astra pocit športovca. Takých áut tu už bolo niekoľko, nie každé si športové gény aj obhájilo. V GTC-čku bije silné srdce s objemom 1,6 litra, povolený kyslíkový doping mu dodáva turbo. S ním je auto živé, pružné a nebojí sa zrýchľovať v akomkoľvek momente. S motorom si dobre tyká aj podvozok, netreba sa báť smerovej neistoty ani v slede viacerých zákrut.

Miro Žbirka a jeho 22x2

„Za posledné mesiace som prešiel celou svojou hudobnou minulosťou“ – hovorí Meko o práci na svojom najnovšom dvojalbume „22x2“ The best Of Miro Žbirka. Dvojalbum vychádza 22. októbra, deň po jeho 55-tych narodeninách a ponúka výber 44 skladieb.

Čím sa tento dvojalbum líši od predchádzajúcich výberoviek?

Tento album je unikátny tým, že mapuje úplne celé obdobie mojej kariéry. Doteraz moje výberovky mapovali vždy iba určité obdobie, napr. 90. roky. Tento dvojalbum prináša skladby chronologicky od roku 1977 až po rok 2007. Aby som bol úplne konkrétny – od prvej skladby „Zažni“ až po zatiaľ poslednú „Daj mi“, ktorú som nahral iba prednedávnom.

Ide o dvojalbum, aké skladby nájdeme na prvom a aké na druhom CD?

Na prvom cédečku sa objavia staršie piesne ako „Zažni“, „Biely kvet“, „Atlantída“ či „Deni“. Druhé cédečko logicky ponúkne to novšie – za všetky spomeniem „Čo bolí to prebolí“, „Bezchybná“ alebo novinku „Skoro dospelá“.

Podľa čoho ste skladby na dvojalbum vyberali?

Výberovka má názov „Best of“ – toho sme sa pri výbere držali. Sú to tie najznámejšie a najhranejšie skladby. A vlastne, keď tak nad tým rozmýšlam, výber za nás urobil aj čas. Na albume sú skladby, ktoré stále rezonujú, poslucháči ich chcú a tak si našli cestu na tento album akosi automaticky. Asi by som ťažko vysvetľoval, prečo na výberovke nie je „Biely kvet“ alebo v „Slepých uličkách“. Ale aby to nebolo iba o „hitoch“ – tu i tam sa mi pošťastilo umiestniť na album aj menej hitové skladby, ktoré podľa mňa rovnako napĺňajú význam slova best of, skladby ku ktorým mám vzťah napr. „Mesto spí“ – ale priestor pre ne bol dosť limitovaný /smiech/.

Počas svojej kariéry ste nahrali množstvo duet... Nájdeme ich aj na výberovke?

Určite. Spolu so mnou si zaspievajú Marika Gombitová, Martha, Iva Frühlingová, Jana Kirschner či Barbara Haščáková – samé ženy, čo? /smiech/

Určite je ťažké vybrať zo všetkých vašich skladieb 44 najlepších, ale dá sa vôbec z tých 44 skladieb vybrať jedna tá naj? Vaša srdcovka? Pre mňa osobne je to určite „Balada o poľných vtákoch“.

To mi už vraveli viacerí. „Balada o poľných vtákoch“ má určite výnimočné postavenie, ale nebolo to tak od začiatku. Pamätám sa, ako sme v jednom kultúraku pripravovali piesne na album „Doktor sen“. A práve túto skladbu som prezentoval ako poslednú s tým, že som zapochyboval, či sa vôbec na album bude hodiť. Nakoniec som ju ale zahral, nastalo ticho a Dušan, ktorý hral na bicie, vstal, prišiel pred bicie, chytil činely a povedal: „To tam určite musí byť – táto skladba tam musí 100 % byť!“ A bolo rozhodnuté. Paradoxné je, že vo finálnej verzii tejto skladby si práve Dušan nezahral. Ja som totiž postupne z nej všetky nástroje vylučoval, až zostali iba husle. Mám pocit, že práve toto ju robí výnimočnou, že aj vďaka tomu vyznieva text Kamila Peteraja a že aj tým vyčníva z radu. Jednoducho má svoj svet a ja ju mám práve preto rád.

Ale mám rád aj skladby, ktoré sú akoby zabudnuté a nie každý o nich vie, napr. „Nadránom“ alebo „Tvár“ – majú svoju atmosféru a aj preto sú na tomto novom dvojalbume.

Je to asi veľká náhoda, ale len pred pár týždňami vydala svoj výberový dvojalbum aj Marika Gombitová, speváčka s ktorou ste nahrali množstvo skladieb, odohrali desiatky koncertov a nakrútili muzikál „Neberte nám princeznú“. Nielen laici, ale aj odborníci tvrdia, že vaše hlasy spolu neuveriteľne ladili.

To bola náhoda. Janko Lehotský, keď si Mariku vyberal, nemohol vedieť, že naše hlasy budú takto dokopy sedieť. Tá chémia tam je a to je základ. Nikdy sme to neanalyzovali. Bolo to asi napísané vo hviezdach, že to tak má byť a aj sa tak stalo.

Vráťme sa ešte k vášmu novému dvojalbumu „22x2 The Best Of“. Krst bude 22. októbra v Prahe, čo plánujete potom? Môžeme sa tešiť na ďalšie turné?

Na turné sa zatiaľ nechystám. Teraz sa sústreďujem na Vianočný koncert, ktorý bude 15. novembra v Bratislave. No a musím sa poriadne pozrieť na svojich 7 albumov, ktoré som kedysi nahral pre Opus a ktoré by mali znovu vyjsť. Potom urobím za minulosťou hrubú čiaru a začnem skladať nové piesne. Už teraz sa na to teším.

Jabĺčka...

Jabĺká varené s červeným vínom

3 jabĺká, lyžičku citrónovej šťavy, 40 g margarínu, 60 g hnedého cukru, 1 pomaranč, 1 celú škoricu, 1,5 dl červeného vína, 220 g malín

Jabĺká ošúpeme, zbavíme jadrovníkov a pokrájame na mesiačky. Pokvapkáme citrónovou šťavou, aby nezhnedli. Na panvici rozpustíme margarín, pridáme hnedý cukor. Keď cukor začne karamelizovať, pridáme jabĺká, na tenké pásiky pokrájanú kôru z pomaranča, šťavu z pomaranča, škoricu a červené víno. Varíme asi 10 minút, pridáme maliny a varíme ešte 5 minút. Kôru z pomaranča a škoricu vyberieme. Podávame v miskách ozdobených lístkami mäty.

Jablkové pyrė

1 kg jabĺk, 150 g cukru na 1 kg jabĺk

Očistené jabĺká pokrájame na štvrtiny. Podlejeme ich malým množstvom vody a dusíme do mäkka. Ešte teplé ich pretlačíme cez sito a pridáme cukor. Okyslíme citrónovou šťavou. Jablkový pretlak rozmixujeme a ešte teplý dáme do pohárov. Sterilizujeme 35 minút. Jabĺká sa dajú kombinovať aj s broskyňami či marhuľami.

Jablkový krém s vanilkovou omáčkou

5 jabĺk, 5 PL cukru, 5 bielkov. Omáčka: 0,5 l mlieka, cukor, žĺtky, vanilkový cukor
Očistené jabĺká pokrájame na kúsky a podusíme v troche vody do mäkka. Potom ich roztláčime vidličkou a necháme vychladnúť. Z bielkov vyšľaháme sneh, po lyžiciach pridávame postupne cukor a hustý sneh vmiešame do jabĺk. Zarovnáme do sklenenej misky a podávame s omáčkou. Omáčka: v mlieku rozhabarkujeme žĺtky a cukor a ohrievame na miernom ohni, pokým omáčka nezhustne /nesmie zovrieť/.

Dobrú chuť!

Naša krížovka – slovenské príslovie

slovenské príslovie	zoťala	st.značka práčok	skrivil	vyvažoval, určoval taru	im Jahre (skr.)	rieka v Maroku	dvakrát znížený tón A	pomôcky: NAMA, OJAN, NÜN	mesto na Morave	ultra-violet (skr.)	na to miesto	rieka v Nigérii	chem. zn. rádia		3. časť tajničky	nepracuj
stá časť celku								pôvodca syn kráľa Telamóna							EČV okr. Trenčín	
1. časť tajničky															kartársky výraz nástroj na písanie	
starorímsky boh lásky					kobra indická kde					čínska droga zvislá jaskyňa			šport. kód Peru interhotel (skr.)			
podbradok						osamotená ážijská púšť					niet útok					
chem. zn. astátu			športové vrece budova				nočný vták šport. kód Nórska					huba ovil				
Fujala Oto	ulom	sýrsky kopytník obyvatelka Dánska						vyjadrenie nesúhlasu krúňava					citoslovce bolesti černocho, po rusky			psovítá šelma
zn. zubnej pasty					hrob (kníž.) súvisiaci so sovou				sídlo v Libérii Zolov román					učňovská škola (skr.) štát v Ázii		
darujem				bojová látka prehra v šachu						býči zápas krik						
low noise (skr.)			nápoj (kníž.) EČV okr. Rimavská Sobota				kôrovec Army Education (skr.)				taroková karta predložka					
2. časť tajničky								nepripája								
potierame masťou								Aralské jazero (hovor.)					egyptský veľtok			

Riešenie z predchádzajúceho čísla: SÁM SEBE NEMÔŽE BYŤ NIKTO RICHTÁROM.